

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-773 (TAP-21-1659(2); TAIS NR. 21-31849(3))

2021-12-14 Nr. NV-3253

Vilnius

Projekto rengėjas: Sveikatos apsaugos ministerija (toliau-SAM).

Projekto tikslas: pateikti Vyriausybės išvadą (pritarti) Seimo narių A. Verygos, A. Kubilienės, A. Širinskienės, A. Norkienės ir kitų Seimo narių pasiūlymui atlyginti žalą, kurią lemia sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos į vakciną, skirtas vakcinuoti nuo užkrečiamosios ligos, dėl kurios paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas (toliau – pandeminės vakcinos).

Dabartinė situacija: Šiuo metu galiojantys įstatymai nenumato galimybės atlyginti žalą, jei ją sukelia nepageidaujama reakcija į vakciną. Lietuvoje taikomas „žalo be kaltės“ modelis, t. y., jeigu Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija (toliau - Komisija) nustato, kad teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientui yra padaryta žala ir kad tai nėra neišvengiama žala. Pagal neišvengiamos žalos apibrėžimą, t. y. pacientui padaryta žala, susijusi su teiktomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis, tačiau atsiradusi dėl aplinkybių, kurių asmens sveikatos priežiūros specialistas ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaiga negalėjo numatyti, kontroliuoti ir (ar) užkirsti joms kelio. Pvz. šalutinis vaistų poveikis patenka į neišvengiamos žalos kategoriją, nes joms užkirsti kelio, jų kontroliuoti ir dažnu atveju – netgi numatyti, ar įvykis konkrečiam pacientui, yra neįmanoma.

Projektu siūloma *iš neišvengiamos žalos apibrėžimo išimti sunkius padarinius sukėlusias nepageidaujamas reakcijas į vakciną* ir taip sukurti teisinę prielaidą atlyginti žalą, kurią lemia sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos į pandemines vakcinas taikant „žalo be kaltės“ modelį, žalos atlyginimas būtų mokamas iš kito šaltinio (valstybė biudžeto lėšų), sprendimai dėl žalos atlyginimo skundžiami kita tvarka (ne bendrosios kompetencijos, o administraciniam teismui) ir neatlyginama nekokybiškų pandeminių vakcinų sukelta žala (derinant su Civilinio kodekso 6.292 straipsnio nuostatomis). Priėmus siūlomus pakeitimus, žalos atlyginimas apimtų žalą tais atvejais, kai asmenį dėl reakcijos į vakciną ištiko mirtis, kilo pavojus gyvybei, jį teko hospitalizuoti ar pailginti jo stacionarinio gydymo trukmę, išsivystė ilgalaikis ar reikšmingas neįgalumas, nedarbingumas arba apsigimimas. Kitos reakcijos būtų laikomos nesunkius padarinius sukėlusiomis nepageidaujamosiomis reakcijomis ir jų žala būtų neatlyginama (pvz. nedidelio karščiavimo, paraudimo dūrio vietoje atveju).

ES šalyse yra dažnai atlyginama ta žala, kurią asmuo patiria jei įvyksta nepageidaujama reakcija į vakciną. Taip siekiama asmenis paskatinti vakcinuotis.

Projekto esmė: *siūloma pritarti* įstatymo projektui Nr. XIVP-773, kuriuo sudaromos galimybės atlyginti žalą, kurią lemia sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos į vakciną, ir teikiamos šios pastabos:

- siūloma nustatyti, kad pandeminių vakcinų sukelta žala pacientui atlyginama tik tuomet, jei, vadovaujantis Civilinio kodekso 6.292 straipsniu, jos neprivalo atlyginti vakcinos

gamintojas (turi būti atlyginama tik kokybiškų pandeminių vakcinų sukelta žala), taip nustatyti, kad valstybė neprisiimtų išlaidų, kurias turi dengti vakcinų gamintojai;

- siūloma nustatyti, kad šis žalos atlyginimas yra kompensacija – valstybės įsipareigojimas atlyginti žalą, o pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimai dėl pandeminių vakcinų sukeltos žalos kompensacijos skundžiami ne bendrosios kompetencijos, o administraciniam teismui;

- siūloma nustatyti, kad pandeminių vakcinų sukelta žala atlyginama, tik tuo atveju, jei ji patirta valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, o žalos atlyginimas išmokamas iš SAM numatytų valstybės biudžeto lėšų;

- siūloma papildyti įstatymą 24¹ straipsniu, kuriame nustatoma tvarka, kaip asmuo, kuriam pandemine vakcina sukėlė nepageidaujamos reakcijos sunkius padarinius, gaus žalos kompensavimą: prašymų teikimas ir nagrinėjimas, kompensacija mokama, jeigu Komisija nustato, kad žala paciento sveikatai yra vakcinų sukelta žala ir vakcinų sukeltos žalos atlyginimui netaikomos Civilinio kodekso 6.292 straipsnio nuostatos, terminas, per kurį SAM išmoka žalos atlyginimą (30 d.);

- siūloma tikslinti įstatymo įsigaliojimą ir taikymą: 2022 m. vasario 1 d. ir būtų taikomas 3 metų terminas kreipimuisi į Komisiją dėl kompensacijos, kuris būtų skaičiuojamas nuo įstatymo įsigaliojimo dienos;

- siūloma neįtraukti kompensavimą dėl žalos, kurią lemia sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos į vakcinas, įtrauktas į vaikų profilaktinių skiepijų kalendorių.

Atitiktis Vyriausybės programai: Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Derinimas: nutarimo projektas derintas su Teisingumo ministerija ir Finansų ministerija.

Dalykinio vertinimo išvada: Atkreiptinas dėmesys, kad nėra akcentuojama, kiek įstatymo įgyvendinimui reikėtų skirti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto žalos kompensavimui. Siūlytume svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir Vyriausybės posėdyje.

Patarėja

Aurelija Urbonienė